

MAKTABGACHA, UMUMIY O‘RTA VA MAKTABDAN TASHQARI TA’LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN YAPON TILI FANIDAN MALAKA SINOVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya yapon tili fanidan umumiy o‘rta ta’lim tashkilotlari o‘qituvchilarini attestatsiyadan o‘tkazish malaka sinovining umumiy tamoyillari, me’yoriy asoslari, baholashning qamrovi hamda baholash mezonlari talablarni aks ettiradi.

I. Umumiy tamoyillar

Baholash maqsadi – talabgorlarning yapon tili fani hamda pedagogika, yapon tili o‘qitish metodikasi bo‘yicha nazariy bilimlari, amaliy ko‘nikma va kompetensiyalarini kompleks baholash. Mazkur baholash natijalari asosida pedagog kadrlar attestatsiyasiga qabul qilinadigan qarorlar valid (asoslangan) bo‘lishini ta’minlash maqsadida baholashning barcha bosqichlarida validlik, ishonchlilik, adolat va shaffoflik tamoyillariga rioya qilinishi ta’minlanadi.

II. Me’yoriy asoslar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2023-yil 26-maydagi PF-79-son Farmoni.

2. Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentabrdagi “Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 572-son Qarori.

3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-dekabrda “Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibi takomillashtirilishi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2021-yil 17-sentabrdagi 572-son qaroriga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi 692-son Qarori.

III. Baholash qamrovi

Yapon tili fani o‘qituvchilari uchun malaka sinovida jami 50 ta test savollari (mutaxassislik fanidan 35 ta, pedagogik mahorat fanidan 10 ta va kasbiy standartdan 5 ta) topshirig‘i taqdim etiladi va test topshiriqlarini bajarish uchun 105 daqiqa (mutaxassislik fani, pedagogik mahorat hamda kasbiy standart) vaqt beriladi. Bunda

yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to‘g‘ri javobni talab qiladigan test topshiriqlari, moslashtirishni talab qiladigan test topshiriqlari va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari*) foydalaniladi.

Test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan konstruktlar bo‘yicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun sohasi	Baholanadigan konstruktlar	Test topshiriqlari soni
I. YAPON TILI		35 ta
1. O‘qib tushunish (1 - 15 savollar)		
1.1. Ilmiy-ommabop matnni o‘qib tushunish	- matnning asosiy g‘oyasi, maqsadi va auditoriyasini, muallif pozitsiyasini aniqlash; - matnda ochiq aytilgan muhim detallarni tushunish; - matnda ochiq aytilmagan ma’lumotlar, fikrlar, g‘oyalarni anglash; - matndagi fakt va fikrni farqlash; - ma’lumotlarni izohlash, taqqoslash va umumlashtirish; - matnda qo‘llanilgan leksik birliklarning ma’nosini kontekstdan anglash.	6
1.2. Voqeaband matnni o‘qib tushunish	- matnning asosiy g‘oyasini aniqlash; - matnda ochiq aytilgan muhim detallarni tushunish; - matnda ochiq aytilmagan detallarni anglash; - matnda tasvirlangan voqealar ketma-ketligini tushunish; - voqea ishtirokchilarini tavsiflash; - matnda qo‘llanilgan leksik birliklarning ma’nosini kontekstdan anglash.	5
1.3. Matn yaxlitligini tushunish	- matnning umumiy yaxlitligi va mazmuniy birligini tushunish - matn yaxlitligini tiklash (gaplar yoki abzatslar tartibini to‘g‘ri joylashtirish orqali); - matn strukturasi va qismlar o‘rtasidagi bog‘liqlikni aniqlash (kirish, rivojlantirish, xulosa); - matn qismlari o‘rtasidagi mantiqiy va diskursiv bog‘lanishlarni tushunish (masalan, sabab-oqibat, qarama-qarshilik, izohlash, ketma-ketlik).	4
2. Til sohalarining qo‘llanilishi (16 - 35 savollar)		
2.1. Grammatika	- grammatik strukturaning nomini va qo‘llanilish o‘rinlarini tanlash; - berilgan kontekstga mos grammatik birlik tanlash; - berilgan nutq namunasida grammatik xatoni topish va tushuntirish; - berilgan gap yoki jumlaning grammatik transformatsiya qilish (o‘zgartirish); - grammatik xato sababini berilgan variantlar ichidan tanlash; - berilgan gapning grammatik jihatdan to‘g‘ri o‘zgartirilgan variantini aniqlash; - o‘xshash grammatik shakllardan ma’noga eng mosini tanlash.	7

2.2. Leksika	- berilgan kontekstga mos leksik birlikni tanlash; - berilgan leksik birlikning kontekstdagi ma'nosini aniqlash; - berilgan leksik birlikka kontekstga mos sinonimni tanlash; - so'z yasalishi qoidalari asosida berilgan kontekstga mos so'z yasash; - ma'nosi yaqin bo'lgan leksik birliklar orasidan kontekstga eng mosini tanlash (類義語：言う／伝える／話す／しゃべる； - leksik xatoni aniqlash (noto'g'ri tanlangan so'zni topish); - berilgan kontekstga mos bo'lmagan leksik birlikni aniqlash. (ロケーション、レジスターあるいは意味の)	7
2.3. Pragmatika	- berilgan vaziyatga mos og'zaki va (yoki) yozma nutq namunasini tanlash; - berilgan og'zaki va (yoki) yozma nutq namunasining kontekstda nazarda tutilgan ma'nosini anglash (文字通りの意味 (to'liq ma'no), 不適切な解釈, 反対の意味, 的意味); - berilgan og'zaki va (yoki) yozma nutq namunasining ijtimoiy va kommunikativ jihatdan kontekstga mosligiga baho berish. - diskurs (suhbat) asosida mos javobni tanlash (のない発言, した発言, 無関係な事実, らわしい発言); - berilgan kontekstga mos muloqot strategiyasini aniqlash (依頼の代わりに提案を行うこと, 無関係な情報の提供, 話し手の無視); - xohish yoki niyatni farqlash (直接的な命令を行う, 怒りの表明, 無関係な質問をする, 発話意図に沿わない発言を行う)	6

Matnlarga qo'yiladigan talablar

1- jadval

T/r	Matnlar	Mazmuniy talabalar	Hajmiy talablar
1	Ilmiy-ommabop matn	Standart yapon tilida yozilgan, muayyan sohaga bag'ishlangan, keng auditoriyaga (nomutaxassisga) mo'ljallangan ilmiy-ommabop matn (gazeta, jurnal yoki internet maqolasi)	350-400 so'z
2	Voqeband matn	Muayyan voqea (real yoki xayoliy) tasvirlangan matn (gazeta yoki internet maqolasi yoxud badiiy asardan parcha)	350-400 so'z
3	Matn yaxlitligi	Standart yapon tilida yozilgan, keng auditoriyaga mo'ljallangan, muayyan muammoga bag'ishlangan matn (gazeta yoki internet maqolasi)	250-300 so'z

Kasb standartlari va pedagogik mahoratdan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti

3-jadval

1. KASB STANDARTI (36 – 40-savollar)	5 ta
---	-------------

1.1. Kasbiy standartlar	– pedagogning kasbiy standartlari (o‘quv jarayonini rejalashtirish, ta’lim samaradorligini ta’minlash, o‘zlashtirishni baholash va qayta aloqani taqdim etish, tarbiyaviy faoliyatni tashkil etish, xavfsiz rivojlantiruvchi ta’lim muhitini yaratish va ta’minlash, o‘z-o‘zini rivojlantirish va kasbiy o‘sish, hamkasblar va ta’lim oluvchilarning ota-onalari bilan hamkorlik qilish)ni bilish va pedagogik vaziyatlarda qo‘llay olish	5
2. PEDAGOGIK MAHORAT (41 – 50-savollar)		10 ta
2.1. Umumiy pedagogika va pedagogik mahorat	- darsni rejalashtirish va sinfni boshqarishdagi umumiy yondashuvlarni bilish; - darsni rejalashtirish va sinfni boshqarish yondashuvlarini konkret vaziyatga (ssenariyga) qo‘llay olish; - darsni rejalashtirish yoki sinfni boshqarish bo‘yicha qarorning berilgan vaziyatda mosligiga baho berish.	5
2.2. Yapon tili o‘qitish metodikasi	- yapon tili o‘qitish metodikasiga oid yondashuvlar, nazariy ramkalar (<i>framework</i>) va metodlarni farqlay olish; - yapon tili o‘qitish metodikasiga oid yondashuvlar, nazariy ramkalar va metodlarga oid asosiy terminologiyani bilish; - berilgan yondashuv doirasida darsga oid qabul qilingan qarorlarga baho berish; - berilgan yondashuv doirasida vaziyatga (ssenariyga) mos harakat yoki faoliyat turini tanlash; - qamrab olinadigan yondashuvlar va metodikalar: Structural Approach, TBLT, PPP, Lexical Approach, Functional Approach, Communicative Approaches, Grammar-Translation, Guided Discovery, Content-Based Learning, CLIL.	5
Jami		15 ta

Test topshiriqlarining kognitiv ko‘nikmalar bo‘yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan:

Kognitiv ko‘nikmalar taqsimoti

2- jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Testdagi ulushi
1	Bilish va tushunish	Fanga doir nazariy ma’lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo‘llanilishini tushunish	8
2	Qo‘llash	Bilim, tushuncha va protseduralarni yangi (notanish) kontekstlarda qo‘llay olish	35
3	Mulohaza qilish	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish	7

IV. Baholash mezonlari

Test topshiruvchining ballini (raw score) hisoblash uchun har bir to'g'ri javob uchun 2 ball, noto'g'ri javob uchun 0 ball beriladi. Maksimal ball 100 ballni tashkil qiladi.

Turli test variantlari taqdim etilgan test topshiruvchilarga nisbatan adolatni ta'minlash maqsadida test natijalari test varianti uchun standart og'ishini hisobga olgan holda standartlashtirilgan shkalaga keltirilgan holda e'lon qilinadi va attestatsiya natijalari bo'yicha qarorlar qabul qilish uchun standartlashtirilgan shkaladagi natijalarasos bo'lib xizmat qiladi.

V. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyman etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VII. Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

Yapon tili

1. みんなの日本語、初級 I、日本、スリーエーネットワーク、дарслик, 2012
2. みんなの日本語、初級II、日本、スリーエーネットワーク、дарслик, 2012
3. Yapon tili boshlang'ich darajasi I, O'zbek tilidagi tarjima va Grammatik tahlil, дарслик, 2019
4. Yapon tili boshlang'ich darajasi II, O'zbek tilidagi tarjima va Grammatik tahlil, дарслик, 2019
5. 松岡弘毅を教える人のための日本語文法ハンドブック、スリーエーネットワーク, дарслик, 2003.
6. 友松悦子、宮本淳、和栗雅子、「どんなとき、どう使う日本語表現文型200」“アルク”2000年

Pedagogika, metodika

7. A.Xoliqov “Pedagogik mahorat” darslik, Toshkent-2011, “Iqtisod-moliya” nashriyoti.
8. M.X.Toxtaxodjayeva, “Pedagogik mahorat” darslik, Toshkent-2010.
9. A.Q.Munavvarov “Pedagogika” o'quv qo'llanma Toshkent-1996, O'qituvchi nashriyoti.

Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to‘g‘ridan to‘g‘ri manbalardan olinmaydi. Malaka sinoviga tayyorgarlik ko‘rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko‘ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.

Ilova. Atamalar va qisqartmalar

#	CLIL	Content and Language Integrated Learning	Fan mazmuni va chet tilini integratsiyalashgan holda o‘qitish yondashuvi.
1	TBLT	Task-Based Language Teaching	Vazifaga asoslangan chet tilini o‘qitish metodikasi.
2	PPP	Presentation – Practice – Production	Taqdimot – Mashq – Erkin qo‘llash bosqichlaridan iborat dars modeli.
3	CEFR	Common European Framework of Reference for Languages	Chet tillarni bilish darajasini baholashning Umumevropa tizimi.
4	CLT	Communicative Language Teaching	Kommunikativ yondashuv asosida til o‘qitish metodikasi.
5	Structural Approach		Tilning grammatik tuzilmalari ketma-ket o‘rgatiladigan yondashuv.
6	Functional Approach		Tilni kommunikativ funksiyalar orqali o‘rgatishga asoslangan yondashuv.
7	Lexical Approach		Tilni asosan so‘z birikmalari va leksik birliklar orqali o‘qitish yondashuvi.
8	Grammar-Translation Method		Grammatik qoidalar va tarjimaga asoslangan an‘anaviy o‘qitish metodi.
9	Guided Discovery		O‘quvchining qoidalarini o‘qituvchi yo‘naltirishi asosida mustaqil kashf etishi usuli.
10	CBL	Content-Based Learning	Muayyan fan mazmuni orqali tilni o‘qitish yondashuvi.
11	Framework		Nazariy yoki metodik konseptual model.
12	Register		Nutq uslubi (rasmiy, norasmiy va boshqalar).
13	Collocation		Birga tabiiy qo‘llaniladigan so‘zlar birikmasi.
14	Near-synonym		Ma’nosi yaqin, ammo qo‘llanishi turlicha bo‘lgan so‘zlar.
15	Literal Meaning		So‘z yoki gapning bevosita (to‘g‘ridan-to‘g‘ri) ma’nosi.
16	Discourse		Kontekstda bog‘langan og‘zaki yoki yozma nutq.
17	Inference		Matnda bevosita aytilmagan ma’lumotni mantiqan chiqarish.
18	Communicative Competence		Tilni turli vaziyatlarda samarali qo‘llay olish kompetensiyasi.
19	Scenario		Muayyan pedagogik yoki kommunikativ

			vaziyat tavsifi.
--	--	--	------------------